

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการผลิต การมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้าง
และการเก็บรักษาวัตถุอันตราย ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ
พ.ศ. 2538

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 วรรคสาม มาตรา 7(2) มาตรา 20(1)(2) และมาตรา 44(1) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยความเห็นของคณะกรรมการวัตถุอันตรายออกประกาศกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการผลิต การมีไว้ในครอบครองและการเก็บรักษาวัตถุอันตรายไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 วัตถุอันตรายในประกาศนี้ หมายความว่า วัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมออกตามความในมาตรา 18 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

ข้อ 2 นอกจากกรณีที่ต้องเป็นไปตามกฎกระทรวง พ.ศ. 2537 ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ให้ผู้ผลิตวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ต้องปฏิบัติตามข้อ 2.1 ข้อ 2.2 และข้อ 2.5 และผู้ผลิตวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ต้องปฏิบัติตามข้อ 2.1 ถึง ข้อ 2.5

2.1 ปฏิบัติเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์การผลิต ดังนี้

(1) จัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์การผลิตที่เหมาะสมกับปริมาณและการผลิตแต่ละประเภท โดยเฉพาะภาชนะหรือถังที่ใช้ในการผลิตจะต้องไม่เกิดปฏิกิริยาทางเคมีที่ไม่เหมาะสมกับวัตถุอันตรายที่ผลิต มีระบบป้องกันกำจัดกลิ่น ละออง ไอระเหย ฟุ้งผงของวัตถุอันตรายที่ดีและเหมาะสม ณ บริเวณที่ผลิตและบริเวณทดสอบประสิทธิภาพโดยระบบดังกล่าวจะต้องสามารถป้องกันกลิ่นสารเคมีไม่ให้ไปกระทบกระเทือนผู้ใกล้เคียงและไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลและทรัพย์สิน

(2) ต้องมีวิธีการป้องกันมิให้วัตถุอันตรายรั่วไหลในการผลิตในลักษณะที่จะเป็นอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน

(3) ต้องทำความสะอาดเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ หลังจากการปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัตถุอันตรายแต่ละชนิดเสร็จสิ้น ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนหรือเกิดปฏิกิริยาทางเคมีที่ไม่เหมาะสม เมื่อจะผลิตวัตถุอื่นต่อไป

(4) ที่อุปกรณ์การผลิตในขณะที่ปฏิบัติงาน ต้องจัดให้มีป้ายแสดงชื่อวัตถุอันตราย และแผ่นป้ายคำเตือนถึงอันตรายที่เกิดจากวัตถุอันตรายโดยมีข้อความและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ตามที่กำหนดโดยเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา หรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยามอบหมาย

(5) ภายในอาคารผลิตวัตถุดิบอันตราย ควรแบ่งแยกบริเวณพื้นที่ในการผลิตวัตถุดิบอันตราย แต่ละประเภทเป็นสัดส่วน โดยใช้เส้นหรือเครื่องหมายแสดงพื้นที่ให้เห็น ได้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการปะปนของวัตถุดิบอันตราย พื้นที่ของส่วนการผลิตวัตถุดิบอันตรายต้องมีคุณสมบัติไม่ดูดซับหรือกักขังสารเคมีใด ๆ

(6) จัดให้มีแสงสว่างเพียงพอแก่สภาพการทำงานในบริเวณนั้น ๆ

(7) ภาชนะบรรจุวัตถุดิบอันตรายต้องมั่นคงแข็งแรง ไม้รั่วไหล สะดวกต่อการขนย้าย ไม่ชำรุดเสียหายแตกหักหรือบุบสลายได้ง่าย และไม่มีปฏิกิริยาทางเคมีที่ไม่เหมาะสมกับวัตถุดิบอันตรายที่บรรจุ อยู่ใน

2.2 จัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ ดังนี้

(1) ในบริเวณทางเข้าอาคาร หรือส่วนของอาคารที่เป็นสถานที่ผลิตหรือเก็บรักษาวัตถุดิบอันตรายให้มีแผ่นป้าย คำว่า "วัตถุดิบอันตราย" ด้วยอักษรสีแดงบนพื้นสีขาว โดยแผ่นป้ายและตัวอักษรต้องมีขนาดที่เหมาะสมและเห็นได้เด่นชัด

(2) ในบริเวณที่เก็บรักษาและบริเวณใกล้เคียง ต้องจัดให้มีแผ่นป้ายคำเตือนถึงอันตรายที่เกิดจากวัตถุดิบอันตราย โดยมีข้อความและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ตามที่กำหนดโดยเลขานุการคณะกรรมการอาหารและยา หรือผู้ซึ่งเลขานุการคณะกรรมการอาหารและยามอบหมาย

(3) จัดให้มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน ดังนี้

(ก) เสื้อผ้าชุดปฏิบัติงาน

(ข) ถุงมือ รองเท้า

(ค) หน้ากากตามสภาพของวัตถุดิบอันตราย

(ง) สิ่งกันเปื้อนที่กันอันตรายจากการที่วัตถุดิบอันตรายจะสัมผัสกับร่างกาย

(จ) หมวกในกรณีที่เกิดวัตถุดิบอันตรายชนิดผง

(ฉ) แวนตาตามความจำเป็น เช่น มีการฟุ้งกระจายของไอฝุ่นผง

(4) จัดทำแผ่นป้าย "ห้ามสูบบุหรี่ รับประทานอาหารหรือเก็บอาหาร" ในบริเวณที่ปฏิบัติงาน

(5) ในกรณีเกิดอุบัติเหตุขณะปฏิบัติงานหรือเมื่อมีวัตถุดิบอันตรายรั่วไหลหรือฟุ้งกระจาย ผู้ผลิตหรือผู้ซึ่งควบคุมการปฏิบัติงาน ต้องให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนที่ทำงานในบริเวณนั้นหรือบริเวณใกล้เคียงหยุดทำงานและออกไปให้พ้นรัศมีที่อาจได้รับอันตราย และดำเนินการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบโดยมิชักช้า

(6) อบรมชี้แจงแนะนำผู้ปฏิบัติงาน ให้เข้าใจถึงอันตรายอันอาจเกิดขึ้นได้ในขณะปฏิบัติงาน วิธีระมัดระวังป้องกันอันตรายและการแก้ไข

(7) จัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อป้องกันอันตรายจากการมีวัตถุดิบอันตรายสะสมอยู่ในร่างกาย และถ้าเป็นการปฏิบัติ

งานเกี่ยวกับวัตถุอันตรายที่มีสารประกอบออร์กาโนฟอสเฟต หรือสารคาร์บาเมต ต้องตรวจวิเคราะห์หาระดับซีรัม โคลีนเอสเตอเรสด้วย

(8) จัดให้มีสถานที่สำหรับให้ผู้ปฏิบัติงานล้างมือ ล้างหน้า ด้วยน้ำและสบู่ก่อนรับประทานอาหาร ดื่มน้ำ หรือสูบบุหรี่

(9) สถานที่รับประทานอาหาร ดื่มน้ำ หรือสูบบุหรี่ ที่จัดให้แก่ผู้ปฏิบัติงานต้องแยกเป็นส่วนต่างหากจากสถานปฏิบัติงาน

2.3 จัดให้มีบันทึกการผลิตวัตถุอันตรายแต่ละครั้งของการผลิต โดยแสดงปริมาณการผลิต วัน เดือน ปีที่ผลิต ลายมือชื่อของผู้ควบคุมในการผลิตและพร้อมที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดโดยเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา หรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา มอบหมาย

2.4 ให้ผู้ผลิตวัตถุอันตราย จัดให้มี

(1) การตรวจสอบอัตราส่วนความเข้มข้นของสารสำคัญให้ถูกต้องก่อนบรรจุภาชนะ

(2) การตรวจสอบภาชนะบรรจุทั้งก่อนและหลังจากที่บรรจุวัตถุอันตรายแล้วให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยตามข้อ 2.1(7)

(3) การตรวจสอบฉลากที่จะปิดบนภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายให้ถูกต้องตรงตามประเภทของวัตถุอันตรายที่ผลิต เพื่อมิให้ปิดฉลากผิดกร ตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง ผู้ผลิตจะต้องจัดทำบันทึกผลการตรวจสอบไว้ในบันทึกตาม ข้อ 2.3 ไว้ด้วย

2.5 ให้ผู้ผลิตวัตถุอันตราย จัดให้มีฉลากขนาดใหญ่พอสมควรไว้ที่หีบห่อสำหรับการขนส่ง โดยมีข้อความระบุชื่อสามัญของวัตถุอันตราย ปริมาณสารสำคัญหรืออัตราส่วนของสารสำคัญ สัญลักษณ์แสดงอันตรายของวัตถุอันตราย และคำเตือน เช่น ห้ามโยน ห้ามใช้ขอสับเครื่องหมายและตัวอักษรดังกล่าว ต้องเห็นเด่นชัด

สัญลักษณ์แสดงอันตรายของวัตถุอันตรายตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กำหนดโดยเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา หรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา มอบหมาย

ข้อ 3 ให้ผู้มีวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 2 หรือ 3 ไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้าง ต้องมีสถานที่เก็บวัตถุอันตราย ดังต่อไปนี้

(1) อาคารสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายต้องสามารถป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญ และเกิดอันตราย หรือความเสียหายต่อ บุคคล สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อม

(2) ต้องมีที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายเฉพาะตามคุณสมบัติและชนิดของวัตถุอันตราย มีขนาด และลักษณะเหมาะสมกับชนิดและปริมาณที่ขออนุญาตสะดวกแก่ การขนย้ายวัตถุอันตรายเข้าออก

(3) อาคารที่เก็บรักษา ที่มีความกว้างและความยาวมากกว่าด้านละ 30 เมตร ต้องมีผนังที่ทำจากวัสดุทนไฟกันตัดตอน โดยมีระยะห่างระหว่างกันไม่เกิน 30

เมตร เพื่อป้องกันการลุกลามของไฟในกรณีเกิดเพลิงไหม้

(4) ให้นำความในข้อ 18 แห่งกฎกระทรวง พ.ศ. 2537 ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 4 ให้ผู้มีวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 2 หรือ 3 ไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้าง ปฏิบัติและจัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการ ดังต่อไปนี้

(1) ในบริเวณทางเข้าอาคารหรือส่วนของอาคารที่เป็นสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายให้มีแผ่นป้ายคำว่า "วัตถุอันตราย" ด้วยอักษรสีแดงบนพื้นสีขาว โดยแผ่นป้ายและตัวอักษรต้องมีขนาดที่เหมาะสมและเห็นได้เด่นชัด

(2) ในบริเวณที่เก็บรักษาและบริเวณใกล้เคียง ต้องจัดให้มีแผ่นป้ายคำเตือนถึงอันตรายที่เกิดจากวัตถุอันตราย โดยมีข้อความและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ตามที่กำหนด

โดยเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา หรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยามอบหมาย

(3) จัดให้มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน ดังนี้

(ก) เสื้อผ้าชุดปฏิบัติงาน

(ข) ถุงมือ รองเท้า

(ค) หน้ากากตามสภาพของวัตถุอันตรายที่ครอบครอง

(ง) แวนตาตามความจำเป็น เช่น มีการฟุ้งกระจายของไอ ฝุ่นผง

(4) จัดให้มีชุดปฐมพยาบาลตามประเภทของวัตถุอันตราย พร้อมทั้งคำแนะนำวิธีการปฐมพยาบาลให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุขึ้นจะได้ใช้ทันที

(5) จัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อป้องกันอันตรายจากการมีวัตถุอันตรายสะสมอยู่ในร่างกาย

และถ้าเป็นการปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัตถุอันตรายที่มีสารประกอบออร์กาโนฟอสเฟต หรือสารคาร์บาเมต ต้องตรวจวิเคราะห์หาระดับซีรัมโคลีนเอสเตอเรสด้วย

(6) ผู้ควบคุมการใช้วัตถุอันตรายเพื่อใช้รับจ้าง ต้องผ่านการทดสอบความรู้ความชำนาญ จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ใน กรณีที่มีการประกาศตาม มาตรา 20(2) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 บังคับให้ต้องมี

(7) จัดให้มีการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงาน ให้มีความรู้ที่ถูกต้องกับลักษณะงานที่ปฏิบัติและเข้าใจถึง พิษภัยของวัตถุอันตรายที่เกี่ยวข้อง

และจัดให้มีหลักฐานการเข้ารับการอบรมของผู้ปฏิบัติงานไว้ด้วย

(8) สัญญาในการให้บริการแก่ลูกค้าต้องจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายที่ใช้ รวมทั้งอาการเกิดพิษ วิธีแก้พิษและคำเตือน

(9) มีเอกสารแสดงวิธีการใช้ การป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ และสิ่งแวดล้อม

(10) จัดให้มีบันทึกประจำวันเกี่ยวกับสถานที่ไปให้บริการ

(11) ให้ผู้อยู่อาศัย และสัตว์เลี้ยงออกจากบริเวณที่จะได้รับอันตรายจากการใช้วัตถุอันตรายดังกล่าวขณะปฏิบัติงาน

(12) จัดให้มีการปฏิบัติตามข้อความของฉลากด้วยความระมัดระวัง มิให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม

(13) ต้องจัดการกับวัตถุอันตรายที่เหลือใช้แล้ว ภาชนะบรรจุ สิ่งสัมผัสกับวัตถุอันตรายให้ถูกต้องและปลอดภัยตามประเภทของวัตถุอันตรายนั้น ๆ โดยคำนึงถึงวิธีการที่ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ระบุไว้ในฉลากเป็นหลัก

(14) จัดให้มีการแยกเก็บวัตถุอันตรายเป็นสัดส่วน เพื่อสะดวกในการขนย้ายและมีป้ายชื่อระบุให้เห็นชัดเจน

(15) จัดให้มีภาชนะหรือเครื่องมือที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับแบ่งวัตถุอันตรายที่จะนำไปใช้พร้อมทั้งระบุชื่อวัตถุอันตราย
ให้เห็นชัดเจน ไว้บนภาชนะที่ใช้ประจำกับวัตถุอันตรายชนิดนั้น และมีภาชนะรองรับป้องกันการหกขณะแบ่งถ่ายวัตถุอันตราย

(16) จัดให้มีคำเตือน วิธีป้องกัน อาการเกิดพิษ วิธีแก้พิษ ประจำยานพาหนะขณะขนส่งวัตถุอันตรายทุกชนิด

(17) คู่มือรักษามีให้มีการรั่วไหลของวัตถุอันตรายออกมาจากเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ที่ใช้งาน

(18) คู่มือรักษาทำความสะอาดเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย

(19) ใช้วัตถุอันตรายที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีฉลากที่ครบถ้วนและตรงตามวัตถุประสงค์ของวัตถุอันตรายชนิดนั้น ๆ

ข้อ 5 เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์และสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องจัดให้มีตามประกาศนี้ ให้ผู้ผลิตวัตถุอันตรายและผู้มีวัตถุอันตรายไว้ในครอบครอง ต้องตรวจสอบคู่มือรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์และสิ่งต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยพร้อมที่จะใช้งาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดเวลา

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 18 พฤษภาคม

พ.ศ. 2538

อาทิตย์ อุไรรัตน์

(นายอาทิตย์ อุไรรัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสา

ธารณสุข

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 112 ตอนที่ 43 ง วันที่ 30 พฤษภาคม 2538)

